GASETA DE VILAFRANCA

ANY I — 1 DE FEBRER DE 1926 — NÚM. 2

La conquesta de les comarques

D'ençà que el parlamentarisme va fer la primera tombarella damunt la terra encoixinada de Catalunya, les comarques havien estat considerades com a béns de promissió, matèria explotable, fonts generoses sempre a punt de rajar. No us recordeu de quan les caravanes electorals, amb banderoles de colors bigarrades, amb mirallets enlluernadors, amb «números» cridaners, desfilaven ostentosament davant els nostres ulls embadalits, de gent de fora?

En aquells bons temps d'esplendors, diguem-ne democràtiques, les dòcils comarques. eren: per als uns, l'acta de diputat, la consagració personal, la intriga persistent, les diades de festa major, la patent de personatge; per als altres, els copets a la espatlla, els «deixeu ho a la meva mà i estigueu tranquil», els àpats de germanor... Però els delits veritables de la comarca, que es lliurava generosament, no trobaven satisfacció. Ningú no havia provocat ni gairebé intentat, el desvetllament efectiu de les comarques, per tal com convenia que tinguéssim més que un esperit despert, la consciència adormissada.

El desensonyament comarcal, és un fet recent; potser només data de cinc anys. I tot just ara, la premsa de les comarques comença de tenir el favor de les esferes ciutadanes, on es forgen les directives de la vida cívica.

De dia en dia, calladament, gradualment, aquestes humils fulles periòdiques, que veuen la llum a les ciutats petites i a les viles quietes, que recullen les clamors de l'ànima catalana dispersa, que exerceixen en el seu medi, insubstituïbles funcions d'informació, orientació i crítica, guanyen en caràcter, en esperit i en tècnica. Unes passes més, i haurem aconseguit, en aquest aspecte, tot el posible rendiment.

Doncs bé: ara que l'activitat pública del ciutadans és realment abaltida, després que els vells estendards, alacaiguts, han estat desats parets endins o esqueixats sense vergonya, per què nosaltres,—que no tenim sostre material fora del cel blau que ens guarda, que no tenim altres interessos polítics que els que podrien resultar de la defensa de la raó i del dret, —per què, repetim, ens hem llençat al carrer amb el nom de Vilafranca, a cercar un públic i a crear-nos una individualitat?

No estranyarà a ningú que dugui al dia el registre dels moviments espirituals, si diem que venim a incorporar l'enclòs vilafranquí, a la creixent onada d'idees i de neguits que bateguen, latents, en aquest bocí de terra nostra, molt estimada; idees i neguits que tenen ressó actiu entre nosaltres, vilafranquins, penedesencs, i que freturen un mitjà d'expressió que els escampi, enforteixi i purifiqui.

Ens donarem per satisfets, si demà, de bell nou, en deambular gallardament comarques a través, les caravanes del «conqueridors» —que tornaran, no ho dubteu!— topen a casa nostra, no amb un públic de circ, de fàcil engrescament, sinó amb un esperit treballat, àgil, despert, que viu alerta.

El nostre deute

La revista «Penedès»—de la valor de la qual tot just ara comencem d'adonar-nos—parl del deute que Vilafranca —i Catalunya— té encara pendent amb un dels seus fills més preclars: el bisbe Torres i Bages.

El nostre Gran Bisbe ha estat una de les figures centrals de la renaixença pairal. En els moments de desorientació, la seva veu solemne arriba a tots els estaments fins a sotraquejar-los I es produeix, per obra i gràcia seva, el retrobament de l'Església.

Aquella solemnitat amb què Torres i Bages segellava tots els actes, totes les paraules, tots els escrits, prové indubtablement de la niçaga pagesa a què s'honorava de pertànyer. El sentit del patriarcalisme i el seny de la nostra pagesia, l'afecte per a les coses de la terra, totes les virtuts de la nostra imponderable gent camperola, prenen volada en ell i es performen. Després ens pervé el seu mestratge indiscutible, exercit encara avui a través de la seva obra.

No fóra, doncs, just que, a mesura que la troca dels anys és descapdellada i els records es dilueixen fins a esvair se i els homes esdenen vagues fantasmes llunyans, la figura majestàtica de Torres i Bages es fés esborradissa en la ment del nostre poble.

No som gens amics d'enfarfegar les escarrancides vies urbanes amb monuments més o menys acceptables. Sortosament, aquesta pruïja de monumentalització no ha arrelat a casa nostra —això és un bon símptoma. Però ens sembla encertada i digna de trobar ressó la idea suggerida per «Penedès» de plasmar en un bloc de pedra la figura del Bon Prelat, per tal que el seu record perduri entre nosaltres.

Quant a la realització ens semblen molt posades a la raó les idees de l'escultor F. Marés, exposades a la dessús dita revista, sobre el monument. Evidentment, no hi ha d'haver «al·legories fácils i tradicionals» ni «anecdotismes adotzenats», sinó ésser únicament «sadollat de bellesa pura». I, per dir-ho amb mots del mateix Marés: «Art estricte, auster, agut, lacònic, aplomat de raça, savi en economia i ponderació, fort per l'albir».

És d'acord amb aquesta concepció que han estat projectats dos esbossos del futur monument. Per què s'ajorna, doncs, la seva erecció?

Hora és que la nostra vila i tot Catalunya s'apressin a satisfer el deure amb el bisbe Torres i Bages.

PERE MAS I PERERA

.....

Dostoiewski vist per un feixista

El personatge novel·lístic que més m'ha impressionat de tots els que en les hores de lleure he trobat entre les pàgines dels llibres, ha estat, ben segur, Muitxkine, el «Príncep idiota» de Dostoiewski.

Aquell príncep esparracat de vestit i de butxaca qui, per culpa de la seva sencillesa d'ànima, és tractat tothora a empentes pel seus, per l'aristocràcia llampant i infatuada, aquell home intel·ligent a qui hom té per imbècil quan de fet és més sensat que els altres, aquell esperit nobilíssim qui confessa ell mateix que només es troba en el seu centre quan és entremig d'infants, qui deixa bocabadats uns senyors —o

senyores, és igual— que repatallats i satisfets es creuen mereixedors de la glòria del cel perquè de tant en tant fan allò que es diu una bona obra, quan els diu que no té punt de comparança l' enormitat de l'execució d'una pena de mort amb el delicte que hom tracta de punir, per gros que sigui. Quin home més enter, més sublim aquell Muitxkine en el moment de regressar a la seva terra, quan no sap com fer-ho per dir una mentida!

He volgut esmentar aquest personatge creat de màgenial, empès per la indignació que vaig sentir l'altre dia en llegir en un diari mussolinesc («Il Secolo» de Milà, amb la signatura de M. Bellani) que «Dostoiewski és una mena de cuiner de menjars fantàstics condimentats amb follies, perversions, coses irreals. Els seus personatges són uns titelles amb cara agra i posat terrible, que no són d'aquest món. La sensibilitat llatina no sap per on agafar aquest autor rus. Les seves pàgines no les pot llegir qui tingui el cervell equilibrat».

Més estultícies plegades no poden sortir d'una ment humana, encara que sigui d'una ment feixista. Hi ha gent, intel·lectual i tot, que posada a dir o escriure bestieses, no hi ha qui la guanyi. Si els personatges del cabdal novel·lista rus, tots ells fets amb pasta d'humanitat i de verisme, són titelles, ja cal que pleguin l'ofici tots els novel·listes llatins, molts d'ells cèlebres sense arribar al genoll de l'autor de «El premi i el càstig»!

El que passa és que molta de gent, intelectual i tot, repeteixo, per incomprensió, per curtedat, per vici o per inquina, mira les coses de Rússia, sense fer excepció de cap mena i pel sol fet d'ésser aquella la terra dels bolxevics i de les garrotades ben donades, les presenta com si fossin terriblement perilloses i descaradament subversives.

ALEIX BARTROLÍ

Enraonies

I

Un Mecenes per a una fundació «Arnau de Vilanova»!

Altíssim mecenatge, el més gloriós i cabdal de tots els mecenatges.

Avui constatem un fet: l'aparició d'un llibre, «Atles elemental de núvols» rigorosament científic, publicat a despeses de la «Fundació Concepció Ravell Civils, vídua de Romaguera» i sota l'alt mestratge del Dr. Eduard Fontserè.

Una autoritzada ploma vilafranquina n' ha parlat amb elogi d'un diari forà estant.

Acompanya el text català, la traducció francesa, i va precedit d'un pròleg del general Delcambre, director del servei internacional de núvols.

Els qui tinguérem l'avinentesa d'escoltar el Dr. Fontserè a l'aula universitària, besllumem l'alta jerarquia de la seva pensa, àgil i potent. Els qui tinguérem la fortuna de tractar-lo de prop, sabem pla bé que sota el cervell del savi, palpita el cor d'un home

La vostra personalitat, caríssim mestre, ens inspira un respecte profund.

Joan Sacs, ha fet d'aquest llibre, la crítica de la part artística. Immillorables gravats certament. Qui la faci del text, no podrà menys de fer-ne un elogi incondicional

L'obra del Dr. Fontserè, oculta i humil, però eficaç, intensíssima i diversa, és l'obra de tot un mestre d'alta espiritualitat i energia.

No oblidéssiu massa de presa el seu nom. Jo us ho prec.

Ni la indiferència per tot el que no siguin els llibres, ni la raó ofuscada per la passió.

El més sublim dels equilibris de l'esperit.

II

Una disposició oficial, diu que és obligatòria l'assistència dels estudiants oficials, a les classes.

Ja ho sabeu doncs, companys.

Què hi fa que us diguin quatre vulgaritats, que us recitin uns apunts mal forjats, que us repeteixin un llibre antiquat! Què hi fa que hi hagin veus esquifides que no sentim! No, no: d'ací endavant, tothom, i com un sol home, a totes les aules. Dormireu, llegireu el diari o un fulletí; tindreu una conversa més o menys tirada amb el company del costat, *sotto voce* naturalment. No hi fa res: almenys, si el professor passa llista i quan us crida no esteu distrets, evitereu la *biga* enutjosa, que, ai! pot fer-vos decantar la balança el dia fatídic de maig.

III

L'exprés corria velocíssim per l'esplanada del Prat. Era un matí gris i la boira baixa dificultava la visió del mar. Un baf humit s'alçava de la terra, que de tan ben conreada m'apar un paper regularment quadriculat.

Una ullada de sol tebi i poruc i els camps han perlejat. I el torrent d'aigua llisquent m'ha enlluernat.

Salut, pagesos del Prat; salut vosaltres que cuideu amb tant d'amor la terra mare.

Salut, que el viatger anònim us saluda amb tot l'amor, amb tot l'entusiasme, corprès per les filigranes de la vostra art.

Els vostres llacs d'aigües adormides, la verdor dels vostres camps, contrasta amb el paisatge nu i quiet de l'hivern. Els vostres petits canals, fils d'aigua clara i fruitosa, són la deu de la vida.

Salut!

IV

Visió interna de les Costes de Garraf. Una llum petita i tèrbola crema al vagó; la faç dels viatgers sembla cadavèrica. Túnels inacabables i de tant en tant un glop de llum que simula un llampec. Entre dos túnels, llargs, un espai clar, curt. Visió de la mar color de plom i amb una quietud de bassa d'oli. Una barca amb vela llatina, solca la mar que avui no sembla llatina. Li falta, ai las!, aquella rialla i aquella claror mediterrànies.

Deu assemblar-se millor a la Bàltica o al Mar del Nord. El sotraqueig sembla més fort i aquest soroll entra al cervell, però ens acostem a la blanca i alada i pintoresca i clara i quieta i inquieta, o, Joaquim Sunyer!, vila de Sitges.

V

En un teatre barceloní tenim un cicle de teatre rus.

Obres de Andreiev, Tolstoi, Txejov, etc. hi seran representades per la companyia del Teatre Eclèctic.

És un alt esdeveniment artístic, el de portar als nostres escenaris autors cabdals de la literatura d'aquest poble mig asiàtic mig europeu, la psicologia del qual és, avui, una obsessió de les més altes i selectes mentalitats d'arreu.

O, l'enigma de la psicologia russa i l'esperit eslau! Qui et descobriria, qui explicaria les manifestacións més internes de la terra d'ànima paradoxal.

Nihilisme i Apocalipsi: la negació absoluta i l'absoluta afirmació.

Els occidentals no sabem res de les vostres coses... per això us abominem de vegades, per això diem tants blasmes de les vostres realitzacions, per això vituperem les nostres més cares esperances.

Si d'aquesta temporada de teatre rus treiem uns quants apunts sobre la psicologia de l'ànima russa, direm: Benvinguda companyia del teatre Eclèctic, que així ens ajuda a esguardar l' esperit d'aquest poble de les blanques estepes, de les planures immenses, de les fondes inquietuds devoradores.

J. M.

.....

No cal que totes les preguntes tinguin contesta. Per a les més importants, ja és molt el fet d'haver estat formulades. Aquestes són les que, al curs del temps, constituiran nova interrogació per als millors esperits.

Cròniques banals

LA PODA DE LA RAMBLA

A nosaltres, que tenim la nostra Rambla com a un legítim orgull de Vilafranca —i en això coincidim amb algun altre incògnit redactor d'aquesta GASETA— ens ha afectat d'una manera tan fonda la despietada poda que han sofert els seus arbres, que fins avui, passats molts dies, no ens atrevim a parlar-ne i encara amb llàgrimes als ulls.

No ens caldrà pas lloar les excel·lències de la nostra Rambla, perquè són a la consciéncia de tot bon vilafranquí. Però aquestes excel·lències, o millor dit, l'encís més fort d'ella, de la nostra Rambla, no el constitueix pas ni l'agombolament de cadires dels cafès i bars, ni la gasolina consumida pròdigament, ni el domàs vermell del Casino, no: el que ens fa adorar la Rambla i enyorar-la, àdhuc lluny de Vilafranca, són únicament les hurís vilafranquines, gentils.

Però —i permeteu-me que no m'estengui en l'elogi de les nostres donzelles, avui— la Rambla és el marc que enquadra aquestes nostres gentileses, i, en mutilar-nos el marc — car pesi a tots els tècnics en jardineria aquesta poda és una mutilació — ens han deixat sense l'escenari de la nostra *féerie*.

En pensar que aquest istiu les branques amigues, dels arbres de la nostra Rambla, no donaran ombra a les nostres dametes, pressentim l'emigració d'elles i la mort de la Rambla... com han emigrat els ocells en no trobar ni un sol branquilló on reposar.

Perquè creiem que a malgrat del baume —un baume que fa olor de pintura— que s'aplica als arbres mutilats, aquests, pobrissons, no faran res de bo l'estiu que ve. Una poda és passadora segons com, i, de vegades, fins fa bonic: els ceps, ara, en aquest temps, podats, semblen donzelles, amb els cabells tallats a l'autèntica *garçonne* —com la Norma Shearer, que encara no hem vist a cap vilafranquina prou audaç—; però els arbres de la Rambla, podats, ens fan pensar en aquelles velles dames a les quals el vent ha arrabassat la perruca.

FLY

No van tan bé les coses humanes, que el milor agradi als més: el vot de la turba és argument de cosa pèssima.

L'ideal de la joventut

L'ideal de la joventut hauria d'ésser l'agermanament del seny, amb la voluntat infrangible; de l'entusiasme febrós i ardit, amb el càlcul reposat i serè; de la sinceritat més pregona, amb la malícia suficient per adonar-se que no se'n serveixin els desvergonyits per explotar-la com esquer a profit de llur enlairament personal; de la iniciativa, amb la disciplina; de l'amor fervent i apassionada i desbordant, amb l'egoisme refinat i cruel i subtilíssim per preveure molt clarament els perills que volten el que cobegen; de la generositat magnànima, amb la comprensió absoluta; del coratge, amb la visió ampla per valer-se'n quan l'hora serà propícia; de la tan dolça llibertat, amb l'orde que n'és salvaguarda; de la bellesa amb la norma; de la força material, amb l'instint moral que la hi infon una ànima que, diria's, talment l'humanitza i li treu el regust aspre de salvatgeria que la deixa entreveure repugnant i avorrible; de la realitat terrena amb les frisances que l'ultrapassen; de la responsabilitat fecunda amb la mesura que compta, de l'exercici d'aquesta responsabilitat com a esperó de la vida en tota la complicació dels seus aspectes diversos.

ANFÓS SANS I ROSSELL

El neguit

Si l'amor dóna turment,
—ai, presó, cadena i reixa!—
fuig de mi, l'enteniment,
i la meva mà mateixa.
Jo fos lliure com el vent,
sense angúnia i sense queixa!

Els lligams fora de mi,
i els de dins, com terenyina;
Jo pogués fê el meu camí
sense tanta nosa fina.

Tota cosa, a cada pas,
només veu si em podrà vendre,
i el meu cor és un sedàs,
garbellant la clara cendra.

Mentre es torç com el sarment
el cos meu que vibra i dansa,
res no em queda sinó el vent,
per enveja i per recança.

ANNA MARIA DE SAAVEDRA

Gargots del dilluns

CANTEM!

Vull parlar de l'Orfeó. Un entès, en parlar d'un Orfeó, es procuraria un bagatge ben assortit de dades, remembrances i constatacions, per tal de produir un cosa lluïda. Jo, no, perquè vull parlar del nostre Orfeó. M'ho he deixat tot a casa.

De vailet, quan, per incúria o a gratcient, em deixava la cartera dels llibres a casa, aprofitava més el dia,

Per això només vaig amb el cor obert i faig l'oïda fina. Com ells. Vegeu-los. Res més els cal posar en els cants. I m'hi sento endut per les vives tonades i per les veus entusiastes. M'hi sento endut, i endins de mi quelcom canta amb ells.

Jo no vull cap més sensació en uns cantaires que m'atreuen i en unes cançons que se'm fan amigues i em fan cantar.

Hi ha qui els voldria emmotllats en una escola, artífexs en el seu art, junyits als carrils de les solfes. Bé, sí, sí! És pecat de contradir-ho.

Però, ai! que aleshores, en parlar d'ells, hauríem de recloure'ns testa endins, de calar les ulleres, de mesurar això, de pesar allò altre, d'analitzar-ho tot, i no és el que cerquem.

Serien més prop de la perfecció, però més lluny nostre. I jo crec que fora un malastre veure fugir el cant de nosaltres. Som massa grans per a determinades disciplines.

El dia que tots formésim el nostre Orfeó, el dia que cantar fos la nostra habitud consolidada, estic cert que fórem més amics i més nobles.

I el dia que tot el món cantés, es resoldrien molts de problemes i s'aplanarien mils d'obstacles que l'afany, que el desfici d'una perfecció il·lusòria posa a la felicitat dels homes.

Simplificar, no complicar: aquesta és la qüestió.

Canteu, orfeonistes, canteu força. Cants ben amics, i que s'encomanin i ens facin delir d'ésser tots orfeonistes.

LLUIS RÁFOLS

LES VAQUES DEL PASTOR

per HJALMAR SÖDERBERG

Versió de
P. SAMPERE

«Per un atzar, l'autor retroba a Estocolm un antic company d'estudis, temps ha perdut de vista, i conversen a la terrassa d'un cafè. Mercès a velles relacions amb un bisbe i a una optimista i harmoniosa concepció del cristianisme, ha estat concedida a l'amic una bona parròquia. Els seus feligresos temps era temps, deixaven el temple oficial per les sectes; ara això va millor... ben mirat, per raons molt especials.

Del veí congost, sorgeix un pagès estirant una vaca El pastor, diu: «Com les amo les meves vaques, ai!,per raons molt especials»!

—Ara que ve a tomb, et contaré la història de les meves vaques, dels meus feligresos refractaris i del meu casori: tot va lligat.

Segurament recordes que l'estiu passat va ésser molt caloròs. Un dia visitava els meus camps, com de costum, i vaig arribar-me al clos on pasturaven les vaques. Eren d'allò més boniques entre els troncs de vern! Jo que les amanyago i hi parlo; hi havia també el bou Heracles, que és tot ell força i bonesa. Cap animal no és pas més dolç que el bou quan un home no l'excita!Totes aquelles bèsties em responen a la seva manera i bruelen tantost va g per anar-me'n. Pel rost trobo el sastre i li dic també quatre mots. Entre les sectes el tenen per un «llumanera» i hi ha qui tanmateix pretén que conjura els dimonis. El bon home em respon amb to agre-dolç.

Arribo al llac. Tinc calor i, en un dir Jesús, em despullo i em poso a nedar. L'aigua és més freda del que em creia i torno a terra. Les vaques s'apropen amb Heracles al capdavant. Quan els tinc a quinze passes m'adono que no m'han reconegut. En els ulls d'Heracles hi ha quelcom que mai no hi havia vist. I m'espanto. Imagina-te'm nu, davant una dotzena d'animals amb banyes de cer!... Jo que em poso a còrrer riba avall. El ramat és a penes a quatre passes: què faig? Veig un arbre de branques no massa altes i m'hi enfilo. Sóc a temps: Heracles, als mes peus, bufa i escorça l'arbre amb les banyes. Probo de parlar-li raonadament, però sense reixir; les vaques em menyspreen o estan furioses; el bou espeternega. Sóc, tanmateix, un ésser estrany, ridícul, inconvenient, que tots plegats voldrien abatre.

Un sentiment violent, entre les bèsties sobretot, no dura per sort gaire temps. Tot d'una el ramat es posa a pasturar de bell nou i jo, pobre de mi!, procuro dissimular me entre les fulles, de la millor manera que sé, per tal que m'oblidin. Les vaques s'allunyen i albiro, per fi, el meu alliberament—l'escorça m'esgarrinxa tota la pell—; però vet ací que sento riure unes noies. Són la institutriu i les dues filles del sastre —totes tres ben boniques, per cert— que vénen a banyar-se. Confesso que baix-baixet, les vaig engegar al diable.Només tenia una esperança:no ésser vist.I em faig el propòsit de mirar els camps. Comptat i debatut, però, i, si n'exceptuo la més jove, no vaig veure gran cosa. Són tan vives! Amb un no-res aquesta es tira a l'aigua, després d'haver deixat plegats curosament els vestits damunt una pedra. En veritat: no goso girar el cap per mor de no fer soroll. Les banyistes xipollegen per l'aigua. Jo romanc dalt del meu arbre, quiet com una rata. El costum hi fa molt; i l'escorça malmet menys rudament la meva pobra pell. M'habituo a la meva sort, bo i esperant una brillant apoteosi.

En sortir del bany la institutriu cau damunt els meus vestits. Conciliàbul: «Un home es banya per aquets rodals; s'haurà negat?» Totes es vesteixen a corre-cuita; la petita, que és la més coratjosa, examina la meva indumentària. «Déu meu!, el Pastor... Si ha mort, què serà de la seva ànima?»— crida la institutriu. Sanglotant, respon la petita: «Té bona cura de la seva ànima; jo vaig seguir, ara fa tres anys, el seu curs i l'estimava molt, per bé que no practiqués la veritable fe. Però, Nostre Senyor no és pas dolent com tu!»

Callen. Em veuen. Un triple crit... i fugen corrent. Baixo, al cap i al últim, del meu arbre i em torno a vestir. Estic calmat. Confesso que no havia perdut gran cosa... S'haurà vist mai cap més innocent servent del Senyor, en una tan fatal situació? Vet ací que se m'acosta el sastre amb dos dels seus fidels. Fan cara de jutges. En els ulls del rostre fulgura una flama malastruga. Afigura't el seu gaudi: l'animal, es pensava exorcitzar el pastor en persona! Per sort, amb els induments recobro la meva dignitat i abans que puguin obrir la boca, els dic que passaré per casa d'ells a explicar aquesta aventura i giro cua poc a poc.

A primera hora de la tarda tinc la sort de trobar la noia petita al jardí del seu pare; m'explico i l'amable xicota em creu a ulls clucs. Es més intel·ligent que tots plegats. De bones a primeres m'havia pres per boig, però en veure que la raó, no em manca, em creu!...

—I el sastre?

Mai no m'ha volgut creure. Ni es va voler convèncer alguns mesos més tard, quan vaig demanar-li la mà de la seva filla petita. El meu sogre encara està persuadit que vaig amagar me per sorprendre el bany de les seves noies, «pecat molt natural, confessa, el qual ja has reparat totalment». Des del meu punt de vista, la seva feblesa, però ha suscitat la sorpresa i el disgust dels seus fidels. I ja saps perquè, avui, és molt menys nombrosa l'assistència a la seva capella.

Ara, que t'ho he de dir, la meva dona no és pas allò que es diu molt instruïda, però té el cor molt ben educat. Aquesta impressió m'havia fet en veure-la plegar tan curosament els seus vestits, mentre les altres companyes els deixaven de qualsevol manera.

Espurnes

Diu que el dictador italià ha dit :

«L'única corporació a la qual jo voldria pertànyer no existeix dissortadament a Itàlia; vull dir la corporació del silenci que abolís les frases i els discursos»

La corporació del silenci, deu ésser la dels morts, ei, si és que els morts poden arribar a constituir-se en corporació.

Que creiem que sí.

•••

Completament inèdit :

Els ximples es veuen d'una hora lluny.

No hi vegeu alusió per a ningú.

RED

El mestre de música, convilatà, Francesc Bové, ha aplegat suara un bon munt d' elements dispersos d e l s balls , danses i comparses, que constitueixen part important del fons folk-lòric pene desenc.

Aquest treball, és conegut de Vilafranca, per tal com ha estat ja presentat dues vegades, en forma de conferència il·lustrada, als públics de l'Orfeó i del Casino de la Unió Comercial,respectivament. Al seu temps, la premsa local hi dedicà els elogis del cas.

Darrerament , l'obra ha estat donada a conèixer, de la mateixa manera, a l'Ateneu Enciclopèdic, de Barcelona, i a l'Orfeó Vilanoví. Conseqüentment, hem pogut llegir a la premsa d'aqueixes localitats, unes recensions laudatòries, que fan molt d'honor al mestre Bové.

El recull folk-lòric serà donat a l'estampa i sortirà aviat a la general consideració, en un dens volum de natura molt simpàtica, que ha prologat el poeta Apel·les Mestres.

Entretant, els lectors pot ser ens agrairan les primícies que els en oferim en aquesta pàgina.

EL DRAC

Qui, a la infantesa, no ha sentit frisança i temor, en veure passejar aquest bell dracàs, pels nostres carrers i places? Temor i frisança que s'han trasmudat en dolça simpatia i amor i tot, a mesura que hem anat fent-nos grandassots i guanyant horitzons ideals i posant serenor a l'esperit.

El Drac ens coneix a tots nosaltres, coneix els nostres pares, coneixia també els nostres avis, puix que entorn seu ha vist passar moltes de generacions. Segurament que, si en alguna de les nostres festes grosses, no el veiéssim recórrer les vies de Vilafranca, ens semblaria que ens manca alguna cosa, l'enyoraríem, com a preat membre que és de la família vilafranquina.

El nostre Drac, superb, encelat, valent, de ben tallada testa espaventable, amida uns catorze pams de llargària i és, tot ell, una obra mestrívola de construcció.

No sabem res de la seva introducció entre nosaltres; la primera referència a la seva, diguemne, vida i funcions que hem trobat, és al *Llibre Vert*, en els apunts històrics de l'any 1600, que tracten de «la cerimònia que ha fet la vila el dia de Corpus i la seva capvuitada», on, descrivint la sortida de vespres de l'església parroquial, a la vigília de Corpus, en arribar la comitiva dels Jurats i Prohoms a la casa de la vila, veiem que «el Clavari fa sonar els músics i en aquest temps passen els gegants, el drac i diablots, tirant coets per rogositjar la festa». En la descripció que hi ha després, de l'ordre que segueix la professó de l'endemà, diu : «al davant i a cinquanta passes, fa anar el drac amb els seus diablots, tirant coets».

Cal no confondre aquests «diablots» amb els que formen l'anomenat «ball de diables»; el Drac, anava sempre acompanyat de «diablots» propis, cosa que confirma un document de l'any 1802, que hem tingut a la vista, estampat per l'impressor Francesc Vilalta, on es dóna relació de les festes que celebrà la vila, la nit del 10 de novembre d'aquell any, amb motiu d'una visita reial.

Trobem en un indret d'aquest document : «Siguieron luego las danzas de Pastores, Mojigangas y otras, delante del palacio (que és avui el casal del col·legi de Sant Raimon de Penyafort, i era, aleshores, el palau del Marquès de Lupià) con sus músicas de gaitas , zampoñas y demás acomodadas; abrió la función, el Dragón, tan celebrado en el país, con cohetes y fuegos artificiales y como en todo se procuraba agasajar y lucir el festejo, no se excusó esta diversión antigua, tan del gusto de los naturales». Més enllà, esmenta el joc que feien el Drac i els seus «diablots» i fa al·lusió a l'antiguitat del ball, en aqueixos termes : «Este juego que no es fácil describir y que consiste principalmente en una reyerta o batalla, de cinco hombres destinados y vestidos al propósito, con una fiera o dragón, por medio de fuegos artificiales y que la destreza y habilidad con que están enseñados los exime de todo peligro, es una diversión tan antigua como en la relación manuscrita de las fiestas con que en el año 1602 celebró la villa la canonización de San Raimundo de Penyafort, escrita en versos catalanes por Salvador Comellas,se hace mención de ella del modo siguiente :

Cosa primera
viu que venia
de companyia
amb abellots,
cinc diablots
un bell dracàs
de boca i nas
llençava foc

ballant un poc
tots sis plegats
ben enramats
tots de coets
grossos ben fets
posant-hi foc
perquè fés lloc
tothom arreu.

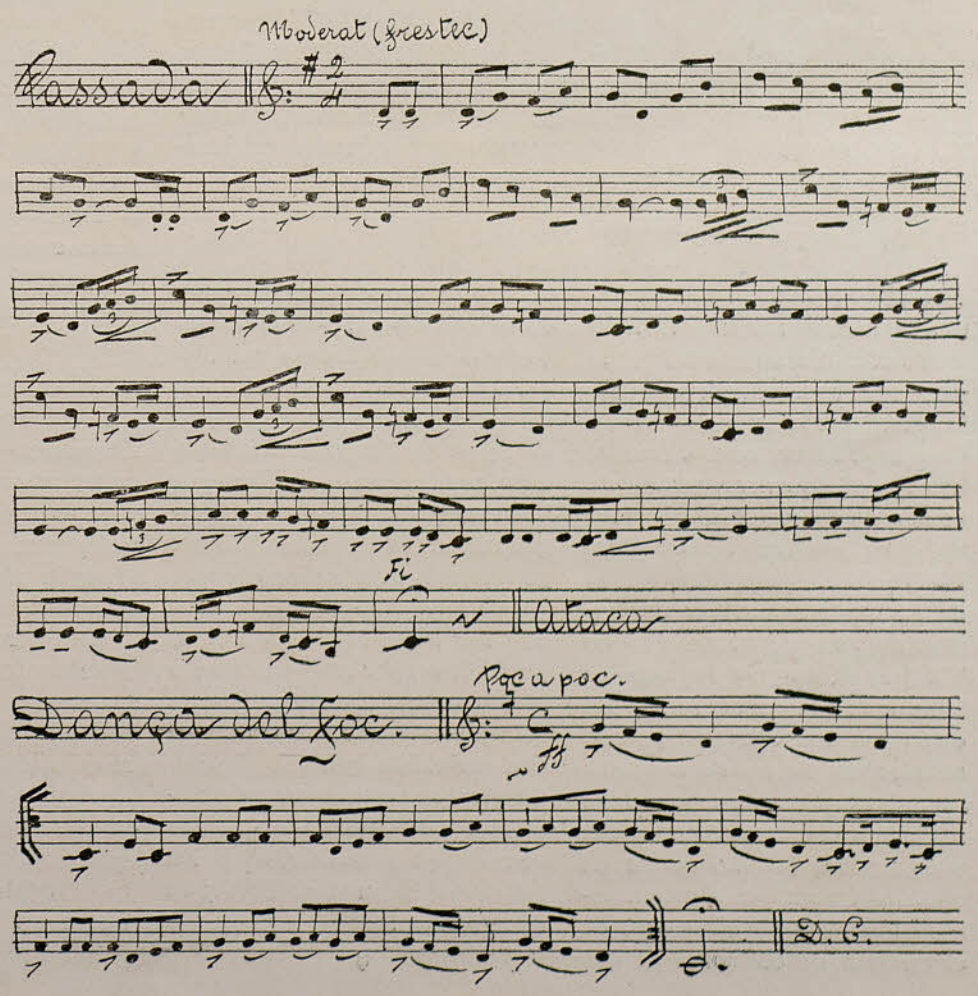
El Drac, així com els Gegants i tota mena de figures monstruoses que s'exhibeixin en aquesta o altres contrades, volien simbolitzar les errors o vicis del paganisme vençuts pel cristianisme.

Així, les feien anar al capdavant de les professons que se celebren la diada de Corpus, per representar com els malastres del paganisme fugen a la presència de Jesucrist vencedor,corporeïtzat en l'Eucaristia

La tonada del Drac, destaca poderosament damunt moltes d'altres danses i balls penedesencs. Té una gravetat melòdica, una força descriptiva tota feréstega, que li dóna aquest aire de típica originalitat característica, amb què la coneixem i destriem d'entre altres més esborradisses.

La hi sona el flabiol, acompanyat del tamborí, amb determinada pesantor rítmica.

Heus-en aci la *passada* i la *dansa del foc :*

La premsa vilafana

Per si mai algú volgués fer-ne un estudi acabat, intentarem de recensionar el moviment periodístic de Vilafranca. Sempre és bo de donar una llambregada a les coses d'ahir: si, per res més no, per treure'n ensenyances. Que tot és nodriment: el d'ahir i el d'avui.

AÑO I. VILAFRANCA 15 DE ABRIL DE 1865. NUM. 14.

EL ECO DEL PANADÉS.

PERIODICO DE INTERESES MATERIALES

agricultura, industria, comercio, amena literatura, avisos y noticias

La Redaccion de EL ECO DEL PANADÉS en conmemoracion á la apertura de la línea férrea de Martorell á Tarragona.

Soneto.

Si de vuestros opuestos intereses
Pudiendo hoy salir, mutuos querellas
De nuestros pueblos, ora vecinales
De la discordia los alientos
Sofocad, exclamad! Ya los olivos
Verian en fraterna convertidas
Y al lozano vuestros campos, vuestros prados.
Los hallarán ¡qué desconsuelo
Se ven de las rebeldes pendas
En que, pobres, sencillos que ir retidos.
Varias hoy mas que como aladas
Pajaros sueltos. Y pensáis
Del frenesí que el entusiasmo arranca:
Dejad: cesar, vivir VILAFRANCA

EL VAPOR.

De la industria palanca potente,
De riquezas rica conductor,
En el siglo del siglo presente,
El vapor, el vapor, el vapor.

Para ser el invento moderno,
Van los pasos con paso gentil;
Y se muestra en todo amigo pegaso,
Al correr, al correr, al correr.
La bella paisajes que cubre los troncos
Y la vega, que cuesta el olivo,
Se abre al paso: los montes sudores.
Pero no: paso tan, paso no
Y lo mismo el que tiene en primera
Cerlos rico y pudiéndo decir
Que el que corre no muestra su hermosa,
Allá van, allá van, allá van
Dentro largos un vibrante silbido,
Que del misterio de largo se la ver;
Parte al fin del vapor impelido.
Vá veloz, vá veloz, vá veloz
Y los largos carriles de hierro,
Que salvando abrevidos se ven
Hondos montes, y abismos cerró.
Pasa el tren, pasa el tren, pasa el tren
Cruza pueblos, ciudades, viaductos
Y no al tiempo pondrá el motor,
Trasladado así todos nosotros,
Sin temor, sin temor, sin temor.
Prueba á un niño que acuesta llegada

Pasa á paso al vapor
«Dos mitades» primera parte.
La estación, la estación, la estación
Y de nuevo emprendiendo el camino,
Atra se cabe con una rapidez
Como pasa veloz belladuz.
Ya otra vez, ya otra vez, ya otra vez
Al seguir por la línea corriendo,
Una y otra estación, sin cesar,
Cual helenistas lugares, hermosa,
Ya quedar, ya quedar, quedar
Y del mal, que seguro la guia
Como frena á su fuerza brutal,
Acabada se mira la via
Al final, al final, al final.
La distancia se ve ya vencida
Que se salgan un pronto vapor
Con la fuerza que al grande domela,
Con el tiempo, con el tiempo, con el tiempo
Con el genio del hombre que preside
En la tierra que asombra la da,
Y el deseo impaciente la lucha
Ha allá, con allí, con allá

Pere Piferrer.

La primera fulla periòdica apareguda a casa nostra, fou «El Eco del Panadés», d'un format de 44 per 32, que imprimia En Fèlix Alegret. Era «*periódico defensor de intereses materiales, agricultura, industria, comercio, amena literatura, avisos y noticias*» i van dirigir-lo, Salvador Maria de Fàbregues, de primer, i Gaietà Vidal i Valenciano, després, fins a darrers de l'any 1866. El primer número va sortir el 1.er de gener de 1865. Entre altres, hi col·laboraren Manuel Milà i Fontanals, qui publicà alguns articles d'assumpte històric, i En Piferrer, qui també hi inserí algun treball relatiu al Penedès.

Vet ací una mostra dels escrits d'aquell temps:

Se han terminado las elecciones para nombrar un diputado provincial, habiendo sido reelegido por unanimidad D. José Llivi. abogado y propietario. Con motivo de esta elección, hemos podido convencernos de la verdad de que el retraimiento no debe predicarse pues es ingénito en nosotros. Se trataba de una persona que ha representado dignamente al Distrito de Villafranca, durante la anterior legislatura; que por lo mismo están los electores en general satisfechos de su gestión; que para darle una muestra de reconocimiento se decidió reelegirle, y en prueba de ello no se ha opuesto formalmente otro nombre al suyo, y sin embargo, es el número de 56 votos el que debia haber tenido, cuando son 403 los electores? Por supuesto que en que no fueran más, ha influido en gran manera lo mas cómodo que es estarse en casa, en lugar de *fatigarse* haciendo uso de uno de los derechos más importantes de que pueden enorgullecerse los pueblos libres; pero también ha habido algo de compromisos contraídos con los que lucharon la primera vez, principios politicos cuestiones personales.... Cuando acabarán semejantes pequeñeces. y movidos por el bien general, prescindiremos completamente de miserias, para fijarnos nada más que en los antecedentes de las personas, en su moralidad, y en su honradez!

Crònica

DOS MOTS MÉS

Bé ens permetran els lectors que els parlem una mica, només una mica, de l'excel·lent, de l'afalagador resultat que ha obtingut la nostra primera sortida.

El públic, el bon públic vilafranquí, el de fora al qual ens hem arribat, la premsa de tot arreu, han tingut uns mots gentils per a la nostra publicació.

Hem de regraciar ho amb tota l'efusió del cor.

I deixar sentat, que en tot moment sabrem fer-nos dignes de l'ample crèdit de confiança que se'ns ha obert.

••

LA PREMSA BARCELONINA

Retallem de l'editoral que publicava «La Publicitat» del dia 23:

«Però no podem estar-nos d'esmentar la recent aparició de la GASETA DE VILAFRANCA, periòdic que per la seva presentació, pel seu contingut i pel seu esperit, ha d'ésser posat des del principi en els primers renglers de la Premsa catalana. Els vilafranquins aportaren, des de fa molts decennis, una contribució meritíssima a la Premsa catalana, de manera que alguns dels periòdics i revistes penedesencs constitueixen elements imprescindibles per a l'estudi de la nostra renaixença i del nostre moviment de cultura.»

Molt de favor, certament, s'ha volgut fer a la novella fulla vilafranquina. De tota manera, admetent que l'esperit d'estímul hi ha jugat el principal paper, no podríem deixar d'agrair sincerament la bona intenció.

L'il·lustre editorialista del diari dels catalans, diu que segueix els passos de la premsa comarcal. Això afeixuga la nostra responsabilitat de periodistes de fora, però també ens dóna una sensació d'alta assistència fraternal, a la qual som tothora obligats de fer honor cordialment.

•

L'altre gran rotatiu català, l'estimada «Veu de Catalunya» en l'edició del dia 21, encapsava la secció que d'un temps ençà dedica a la premsa comarcal, amb aquestes ratlles:

«GASETA DE VILAFRANCA». — Heu's ací el títol d'una altra publicació periòdica que ve a fer cor a la multitud de periòdics que actualment es publiquen. Val a dir que GASETA DE VILAFRANCA és de les que fan goig de debó. La seva presentació és sobre paper excel·lent, i la seva composició està ben tirada per la impremta Claret Els seus escrits són plens d'interès i d'un localisme ben interesant Cal felicilicitar els seus iniciadors i fundadors I que visqui».

Viure i treballar en la nostra esfera per a l'aixecament de l'esperit públic: aquest és el nostre desig.

Tots, tant els xics com els grans, tenim deures inexcusables a complir.

Per tractar de donar compliment als nostres, hem vingut a la vida periodística. El temps dirà fins on som capaços d'aconseguir-ho.

••

LA PREMSA VILAFRANQUINA

Duia el setmanari «Acció»:

«GASETA DE VILAFRANCA» — Ha aparegut el primer número d'aquest nou periòdic És editat bellament i representa per a la Premsa vilafranquina, un valuós ingrés. De tot cor desitgem que visqui molts anys.»

Moltes gràcies, cordialment.

•

Deia «Fructidor»:

«Recibimos el domingo pasado el quincenal «GASETA DE VILAFRANCA». Literariamente no deja nada de desear; no se vislumbra en su primer número el ideal que perseguirá; pero siendo editado por elemento joven, es de suponer que serán aires de Progreso y Libertad »

Devots del Progrés i amants de la Llibertat, serem tostemps al costat dels qui creuen i practiquen el culte d'aquestes idealitats redemptores.

•

A «Panadés Republicano», l'òrgan dels republicans incorruptibles, li ha plagut de fer brometa deslloriga da, al marge de la nostra aparició. I ho ha aconseguit totalment, — almenys del costat nostre—perquè hem rigut de completa bona gana.

Tothom té les seves dèries. La de «Panadés Republicano», sembla ésser la de fer riure, que no és, per cert, de la pitjor mena.

Cal respectar-los-la.

De moment, amb molt de gust hi deixem establert el canvi.

•••

NOTA VINÍCOLA

Una franca desolació rosega el cor dels vinyaters i vinaters. La categoria reuïnosa que han adquirit els preus dels vins i la mancança d'exportació que pateix aquesta branca del nostre comerç, han creat a la contrada penedesenca i a d'altres, una situació aflictiva, verament angoixosa.

És evident i reconegut de tothom, que les cotitzacions actuals dels nostres vins, de condició immillorable en la seva línea, no compensen, ni de bon tros, els afanys i despeses múltiples que els nostres pagesos, els nostres intel·ligents i pacients pagesos, han d'esmerçar fins al moment de dur els seus vins al mercat. D'altra banda, els comerciants, que reben escasses comandes, no senten la temptació dels preus baixos i limiten el delit de compres a l'estricta necessitat.

Entretant, les setmanes i els mesos fan via vertiginosa damunt nostre, i no es veu que brilli enlloc la llum d'una esperança de millora, capaç de portar real alleujament a l'esperit apesarat de la massa vitivinícola.

De la mateixa manera que en el curs d'anteriors crisis, veiem ara, com ja i lla, s'aixequen clams apressats que demanen solucions ràpides al mal endèmic.

No som dels que creuen que la cosa és tan fàcil de remeiar com determinada gent suposa, ni que calgui esperar una positiva fonamentació del regisme vinícola, en terminis peremptoris, perquè el mal és més complicat i més profund del que podria semblar al primer cop d'ull. No compartim tampoc el criteri d'aquells qui reclamen solament la protecció a les exportacions, tot i creient que elevat a sistema, constituiria un dels factors de solució.

A la nostra manera de veure, el mitjà més eficaç, el que determinaria una més constant i millor regularització en el consum dels nostres vins, i, per tant, una garantia mínima en els preus, fora d'alaborar o d'adaptar unes normes prou assenyades que asseguressin, o almenys contribuissin de bo de bo, a fer arribar els nostres brous a la taula dels consumidors, en les millors condicions de puresa; i paralel·lament, completar aquestes disposicions amb una aciençada política d'ajut a l'exportació.

Tenim els exemples de França i de Itàlia, que en aquest aspecte ens ofereixen un testimoniatge digne de consideració. El règim que aqueixos dos estats tenen establert, hauria de servir d'espill i de guiatge normàtic als capdavanters del nostre moviment vinícola.

D'espill i de guiatge, però no de model absolut, perquè no guanyaríem res de traduir simplement unes lleis creades per a un altre esperit públic que no tenim nosaltres i per a unes altres característiques nacionals que no són les nostres.

•••

RECITAL DE CANÇONS POPULARS NADALENQUES

Aquest recital, organitzat per l'Orfeó Vilafranquí, tingué lloc dijous passat al Casino de la Unió Comercial.

Bellescançons nadalenques, interpretades ben justament per la senyoreta Magdalena Blanco i acompanyades al piano pel senyor Ezequiel Martín, ens delectaren una bella estona.

La cançó, digué el senyor Martín en la seva dissertació, vol dir amor; ben veritables són aquestes paraules, en parlar de la cançó popular, que ens adorm al breçol, que les cantem i les oïm després, tot fent-nos sentir sempre el goig més pur de viure, en aquesta dolça terra catalana.

IMPREMTA CLARET
VILAFRANCA

ENCARA NO HEU PROVAT EL

Xampany Baqués?

Feu ho i quedareu satisfet!

•••

Propietari: PERE BAQUÉS

Caves a Guardiola de Fontrubí (Penedés)

PILOCARPOL

(Elaborat per F. Sala i Moles)

Tònic: Regenerador del Cabell: Gran antisèptic.

Evita que el cabell caigui. Estimula la seva creixença.

Flascó: 3 pessetes.

Dipòsit a Vilafranca: Farmàcia BOSCH. Cort, 21,

GASETA DE VILAFRANCA

Publicació quinzenal

Redacció i Administració: Sant Joan, 4

SUBSCRIPCIÓ

A Vilafranca: 2 ptes. trimestre

A fora: 2'25 ptes. trimestre.

Les vint cures vegetals de

l'Abat HAMON

guareixen la diabetis, albuminúria, artritisme i dolor, malalties del pit, del païdor, dels nirvis, del cor, del fetge, restrenyiment, llagues de les cames, etc.

Efectes segurs : Completament inofensives.

Laboratoris botànics i marins, de Barcelona.

Esclusiva a Vilafranca: Farmàcia i Centre d'específics de JOAN BOSCH.

Placeta de la Vila, 5, i Cort, 21. — Telèfon 2

Per què tots els penedesencs beuen

Anís Penedès?

Perquè és el seu, perquè és l'Anís del Penedès

JOAN HILL

Importador

COMERÇ A L'ENGROS
Colonials : Drogues : Productes químics : Confitería : Licors de Marca : Queviures generals : Pesca salada

OFICINES I MAGATZEMS
Ferrers, 10, Font, 9
Telèfons núms 15 comercial i 159 particular
Fabricació: Misser Rufet, 12
Apartat de correus, 12

Servei local i comarcal a domicili

Extractes Curtents i Productes Químics, S.A.

BARCELONA

Adobs, sofres, sulfats i productes enològics

Dipòsit : carrer de Clascar, 24

MOBLES

Successors de Domingo & Sabaté

Els tallers més importants de Barcelona

MEDALLA D'HONOR en l'Exposició del Moble celebrada a Barcelona l'any 1923

Casa Central a Barcelona

Carrer de Sans, 112 i 114. - Telèfon H. 475

Sucursal a Vilafranca

Angel Guimerà, 18 i 19. - Telèfon, 225